

Bože słowo za nas

To je moje zbože, zo so k Bohu mam, a swoju dowěru na Knjeza staju, zo bych připowědał wšitke twoje skutki.

(ps. 73,28)

Knarodninam abo k druhim składnosćam wupřejemy druhemu zbože. To pokazuje, zo pytamy zbože a zo chcemy je zdźeržeć. Ale što je zbože? Ma to něšto činić zprócu a pilnosću? Je každy za swoje zbože sam zamołwity, kaž to němske přisłowjo praji, zo každy sebi swoje zbože sam kowa? Abo ma serbske přisłowjo prawje, kiž praji: Hłupakej rady slepe zbože kmóti? Přińdže zbože tak njenadžicy? Abo wotwisuje zbože wot bohatstwa? Snano je zbože abo njezbože tež dońt? Što je zbože?

Zbože je něšto cyle wosobinske. Štož jednemu je najwjetše zbože, je za druhého něšto cyle normalneho. Druhdy su tež małe wěcy, kotrež nam začuce zboža dawaja kaž přenja kwětka w nalěcu abo wuhlad wot hory. Zbože je tež lubosć druhého čłowjeka a dowěra džěsća. To pak hižo kwjetšemu zbožu liču runje tak kaž wustrowjenje wot chorosće abo dobre dokončenje ćežkeho nadawka. Husto pak začuce zboža bórže zaso zańdže, dokelž nas wšědný dzeń ze swójimi nadawkami a starosćemi puta.

Modler 73. psalma je wjele hubjeheno nazhonił. Wón je skoro zadwělował, dokelž so bjezbóžnym tak derje dže a pobožni husto ćežki dońt maja. Ale potom wón spózna: Bóh je mi bliski a wostanje mi bliski. Na to móžu so spuścić. A tute spóznaće

za njeho wjac waži hač wšitko druge. Zo je Bóh jemu bliski, to jeho zbóžneho čini a jeho wjeseli. Ale to je jenož spóznać, hdyž na Boha sluchamy. Potom tež spóznowamy: Bóh je mi swěrný, tež hdyž ćeže na mnje přińdu. Zo je Bóh mi bliski – to je moje zbože a na tym so wjeselu. A hdyž smy my jemu njeswěrný, tak Bóh tola swěrný wostanje. Ničo nas džělic njemóže wot Božeje lubosće. Boža lubosć tola njeje wotwisna wot našeho zadźerženja. To je zaklad našeho zboža a čini nas wjesolych. Do Boha wěric potom rěka: Wot Boha wotwisny być je moje zbože a moje wjesele.

Džěci maja wulku dowěru k starším. Dorosćeni su tu kritiscy, dokelž su wjele přeslapanjow dožiwiłi. To je jim dowěru wzało. A dowěru wróco dobyć je ćežko. Naše hrono pak praji: Ja swoju dowěru na Boha stajam. Wón mje njepräslapi. Přeco zaso staju swoju nadžiju na Boha. Ale činimy MY to tež? My drje husto swoju nadžiju na Boha njestajamy, ale so bóle dowěrimy na swoje kmanosće, na swoju wolu a na swoje mocy. To drje samo na sebi ničo zleho njeje, ale mamy z tym ličić, zo maja naše kmanosće, naša wola a naše mocy swoje mjezy. Jónu drje každy spózna, zo njemóže swoje žiwjenje cyle do swojeju rukow wzać; zo njemóžemy sebi swoje zbože sami twarić. Trje-

Foto: K.A.

bamy za to druhich čłowjekow. Tola hišće bóle trjebamy Boha, dokelž smy wot njeho wotwisni. Bjez dowěry do Boha a bjez Božeje lubosće a pomocy njemóžemy zbóžni być. Štož pak pola Boha wostanje, namaka trajace zbože, dokelž Bóh nas lubuje. Tehodla chcemy

swoju dowěru na Boha stajić.

Štož je nazhonił, zo je Bóh jemu bliski a je to jako zbože začuť, njemóže hinak hač to dale dać. Wón wo tym rěči, zo to jeho posylnjuje a jeho troštjuje. Z tym pomha druhim, zo bychy tež k tutemu zbožu přišli. **S. Albert**

Štó, jeli nic my, a hdy, jeli nic džens

3. serbska křćenica w Janskej cyrkwi stareho města. Tři kroc swjećachmy nětk hižo dobru wěc. Na to drje je něchtóžkuli pomyslił na njedawnej serbskej křćeniccy w Janskej cyrkwi. Hanka Mačec z Wojerec, tak rěkaše holčka, kiž so wukřći. Nan Siegbert kaž jeho swójbajitaj cyle wědomje serbsku tradiciju, chcedža ju zhromadnje z druhimi zdźeržeć a posrědkować. **Štó, jeli nic my, a hdy, jeli nic džens:** Tuta sada pochadža wot njeho a wona trjechi. Superintendent Friedhart Vogel swjećeše němsku

Božu službu z Božim wotkazanjom, na kotrejž wotně so serbska křćenica ze serbskimi kěrlušemi a modlitwami. **Křćenica je naležnosć cyleje wosady a radosć za wšitkich,** to praji superintendent w swojim předowanju. Tuta radosć wěry hodžeše so tež derje do wotluka njedzele Kantaty, kotraž runje na to dopomina.

Křćenica je wuznaće ke křescanskej wěrje. Tež nošenje narodneje drasty temu sliša. Nošenje tuteje drasty njeje jenož pozběhowace znamjo za cyrkwinisku serb-

sku tradiciju, drasta je tež znamjo za to, zo su čłowješkojo njezaměnlivi w swojej individualnosći. Za tym steji we woprawdźitosći přeswědčenje we wěrje, zo je každy jednotliwy čłowjek njezaměnlivy před Bohom. Tuta radosć njech so tež pokazuje z nošenjom wulkotnych serbskich swjedźenskich drastow. **Wutroba a drasta słušatej hromadze, kaž ludžo hromadze słušeja.** Tole wuzběhny farar Joachim Nagel w krótkej serbsko-němskej narěči.

Po křćenicy a žohnowanju holčki, jeju staršeju a kmótrow a kmótow zakónčichu so kemše z Božim wotkazanjom. **Pohanku smy pfinjsli a křescanku njesemy domoj!** Tute starodawne hrono k zakónčenju křćenicy rjekny tónkróc Ćiskowska wowka Hanamarja Nawrocyna małej Hance. Wězo serbsce!

Potom swjećachu so w Židzinom křćizna a wočinichu so dary kmótow a kmótrow. Ani jehlička z niću, lane zornjatka, dwaj pjenježkaj za zbožo a wšelke druhe njepobrachowaše, kaž je to stare wašnje na wsy na křćiznach holčki, předewšěm pak přednjesechu so přeča za zbožom a žohnowanjom za mału Hanku, napisane serbsce a němsce.

Na serbskej křćenicy wobdžělichu so mnozy wosadni wosebje z wjeskow. Mócne zanjesechu so serbske kěrluše, ale tež nowše serbske spěwy. Serbski šulski chór Johanneuma pod nawodom knjeni Ryčerjoweje so při tym wosebje zasadzi. Katja Wuhlerjec ze Židžinoho přinošowaše při tym ze swojim solom Běži woda, běži. **Tež hdyž běše w cyrkwi ćoplo, nas tola huškaše.** Tuta chwalba bě tež tónkróc w Židzinom slyšeć.

Joachim Nagel

Foto: R. Joel

zeznac z krajom a ludom. Mjez dżesac zajimcami, kiž so za pilotowy projekt přizjewichu, běchmy štyrjo Serbja. Wuhotowani z nachribjetnikom a pućowanckimi utensilijemi wopušćichmy sobotu do bołmončki Łužicy. Njedzela rano wotućichmy w přijomnej młodowni wosrjedź Galileji.

Galileja w nalěcu

Hewak smalaceho slónca a suchoty dla šěrobrunje wusmahnjena krajina Galileje bě sej nalětni swjedźenski šat woblekla. Dešč minjenych tydzenjow bě na horiny a płoniny skuzlał pisany přestrěnc z krasnych barbow žadnych kwětkow, kerkow a palmow. Pućujo po horach Gilboa, Tabor a Meron njemožachmy so nahladać na prirodnej bujnoscí rostlin, kiž sej doma sprócniwje w hornčkach plahujemy.

Genecaretski jězor – štóž je jeho rjanosć widzał, w nim pluwał a sedžo při jeho brjohach čitał wo Jezusowym skutkowanju a wučenju w tudyšej kónčinje – jón hižo njezapomni. Wězo je wokoło jězora tójšto cyrkwjow a turistiskich srjedžišćow nawarjenych. Móžeš pak so tež posydnyc na luće, hdžež je Jezus něhdy pječ tysac ludźi nasycił, a na hórce, na

kotrejž je wučil swoje zasady wo lubosći, kiž přeměnichu swět.

Chodžimy mjez ruinami Gamle, něhdyšeho židowskeho města, kotrež so před nimale dwěmaj lěttysacomaj spjecowaše přečiwo Romjanam a kotrehož wbydlerjo radšo do hlubiny do smjerće skočichu, hačzo so dobyčerjam podachu. Čerpjenja židowskeho ludu so přez lěstotki pokročowachu a njejsu dżensa hišće dokónčene.

Zetkamy skupiny pućowacych džěci, přewodžane wot młodych mužow a žonow z třělbamibokoboku. Wuhladamy městno, hdžež je před njedohim časom Syričan wjacorych židowskich šulerjow zatřělil, a zeškřěty blach něhdyšeho busa, rozbuchnjeneho ze wšěmi pasażerami wot bomby palestinskeho sebjemordarja. Slyšimy wutřěle na wyšinach Golana a widžimy kurdetonacijow k njejbju stupac. Puć k měreju w Israelu je hišće daloki.

Jutry w Jerusaleme

W jutrownej nocy křescanski Jerusalemski njespi. Na dworje katolskeho Dormitorija pali so woheń, z kotrymž so rano w dwěmaj na swjedźenskej Božej mši zaswěći jutrowna swěčka. Z nej so plomjo přenese na sta

Lube dźěci!

Sym dżensa za Was nawodk paslenju maski přihotowała. Zo byšće masku paslić móhli, trjebaće wšelake materialije:

– wodu

– 2-3 papjerjane nósnički

– kremu za mjezwočo

– wotwisnje wot šěrokosće někak 5 metrow gipsoweho wobwjaza (móžeće w apotekach kupić).

1. Jako přenje namazaće sej cyłe mjezwočo z kremu. Kedžbujće při tym na to, zo sće sej włosy čisće z čola sčesali. Potom zawodźće brjowce, wóčce a hubu z papjerjanymi nósničkami.

2. Nětko dyrbiće sej wot

někoho pomhać dać, dokelž dyrbi so na małe kuski roztrihany mokry wobwjaz na mjezwočo zlepić. Kedžbujće, zo wostanjetej nosowej dźěrce swobodnej!

3. Hdyž je maska hižo dosć kruta (po někak 4-5 wostach) a trochu sucha, móžeće ju kedžbliwje z mjezwoča wzać a na sušenje položić.

4. Dosušenu masku móžeće z wodowymi barbami namolować. Štóż chce, móže přidatnje na příklad z wotmy włosy přilepić.

Wjele wjesela při paslenju přeje Wam

Madlenka Malinček

Z nachribjetnikom po Israelu

Skupina dyrdomdejnikow Ewangelska swobodna cyrkej w Němskej, kotraž so ze wšelakimi projektami za zbliženje mjez Israelom a Němskej zasadźuje, zarjadowaše lětsa přeni króc pu-

ćowansku wuprawu po Israelu. Zaměr bě, so w běhu dweju njedzelow z pućowanjom, bjezposrednim kontaktom k wobydlerstwu a lekcijemi wo stawiznach a nabožinje Židow bliže

Ducy po horinach Galileje

swěčki syły kemšerjow. "Chryst je z rowa stanył." – "Wón je woprawdže z rowa stanył", je we wjele rěčach, tež w serbskej, słyšeć jutrowny postrow mjez kemšerjami. Na rańšej ewangelskej Božej službje, kotraž so při switanju jutrowničku při zahrodowym rowje w němskej rěči swjeći, wobdželi so tež Serbowka w ewangelskej narodnej drasće.

W Jerusaleme su přećiwiki, pod kotrymiž Israel ćerpi, nazornje začuwać. Po hasach chwataja Arabojo w svojich tradicionelnych drastach a brodaći Židža w kaftanach. Při muriskóžžby modla so Židža, wobstražowani wot třělbow z woknow pódlanskeho twarjenja, mjeztym zo syły muslimow do mošejow za murju chwataja. K muri skóžžby maš jenož přistup přez wojsku kontrolu. Powětr Jerusalema je napjelnjeny ze swojoraznej měšeńcu zynkow: z islamskimi modlitwami z minaretow, ze zwonjenjom zwonow z křesćanskich cyrkwjow, ze spěwanjom jutrownych procesionow, ze šumom wikowanja na bazarje a z často so wospjetowacym trubjenjom policije.

W pusćinje při Mortwym morju

Při někak poista stopnjach na smalacym slóncu pytaš podarmo wokřewjenje w Mortwym morju. Woda je hórko-selena a podobna na wusmuž, na kotrymž móžeš drje ležeć, nic pak w nim plůwać. Kajki to rozdžěl k

wokřewjacemu Genecaretskemu jězorej.

Na pućowanju po kamjentnych horinach pusćiny so husto, ale zwjetša podarmo za chłódkom rozhladuješ. Mjezwoča su čerwjene, pót po čele běži, a kóždy saha husćišo hač hewak za swojej wodowej blešu. W pusćinje su poľdra litra wody, kiž maš při sebi, spěšnje wupite. Ale napinanja so wudanja z dožiwjenjom jónkrótnje krajiny a z wječornym spokojenjom, zo su wšitcy strapacy derje zmištrowali. Wopokaza so, zo ma čłowjek wjace mocow we sebi hač sej hustodosć sam přicpěwa.

Rano krótko do šesćich sedzimy na rozwalinach twjerdžizny Massada a wiđzimy nad horinami Jordanskeje slóncu schadžeć. Kral Herodaš bě sej twjerdžiznu dał natwaric jako swój zymski domicil. Před nimale dvěmaj lěttysacmaj so tu Židža tři lěta wuspěšnje přećiwu romskim wojskam wobarachu a so w nocy do zadobyća Romjanow wšitcy mjezsobu morichu. Džensa so tu mócnje na restawraciji džěla. Masadu maja Židža za narodnu swjatnicu. Tu mjez rozwalinami něhdyšeje židowskeje slawy wotpoľoža młodostni swój wojski slub. Huška će při tym, dokelž namoľwa, kiž z Massady wuchadža, zbudži w nas z Němskeje pochadžacych hrozne asociacije: Za narod swěru hač do smjerće!

Tak džiwne kaž nam nacionalistiske hesla we wušomaj klinča, tak samozro-

zumliwe su tule. Stat Israel trjeba sylnu narodnu mysl, zo by wobstał we svojich mnohich wonkownych a nutřkownych konfliktach. Nacionalne symbole hordozneje zašłosće pomhaja zjednoćic Židow, kiž su ze 43 krajow swěta sem přičahnyli, k israelskemu narodnej.

Hdyž po dvěmaj njedzelomaj Israelej božemje damy, wjezemy sej sobu kopicu nastorkow k přemy-

slowanju. Smy zeznali njewšědny kraj, wabjacy a poľny přećiwkow. Njejsmy powołani sudzić wo tamnišich konfliktach, a tak zbywa nam jenož wutrobne "Schalom" israelskemu a wšem wokolnym ludam.

PS: Podobne pućowanje ma so klětu znowa přewjesć, za čož móža so zajimcy přizjewic pola Krystofa Taranaka w Budestecach (tel. 035938/55811).

Trudla Malinkowa

Třo serbscy wobdžělnicy pućowanja po Israelu

Foće: priwatne

Z cyrkwinskeho žiwjenja

Najwjetša cyrkej je rom.-kat. z někak jednej miliardu wěriwych. Ortodoksných wěriwych trochuje so na 400 mio. Anglikanska a reformowana cyrkej ma kóždy 70 mio sobustawow. Na 5. městnje statistiki steja lutherscy z 61 mio dušow.

***

Budyšin. Tuchorska cyrkej woswjeći lětsa swój 400lětny jubilej.

***

Drježdžany. Zo bychu so wšitke cyrkwyje a kapalki Sakskeje krajneje cyrkwyje před rozpadanjom wuchować móhli, su wjace hač 1,3 miliardy hriwnow trěbne.

Budyšin. Tutón raz wotmě so wokresna synoda pjatk wječor we 18 hodžinach na Hornčerskej w Budyšinje. Předsyda Roland Förster zahaji 2. zeńdženje noweje synody.

Wo temje "Jako Boži lud po puću" rěčeše k nam wyši krajnocyrkwski rada na w. Reinhold Fritz z Drježdžan. Někotre mysle chcu tu podač: Cyrkej je wjace hač naša krajna cyrkej w Sakskej. Wona wupřestrěwa so po cyłym swěće. Wona wobsahuje generacije před nami a pónami. Cyrkej je žiwa, tež hdyž je chuda a wšelake wobćežnosće znjesć dyrbi. Cyrkej Jezusa Chrystusa je wo wjele wjetša, hač sebi to myslimy. W druhim dypku wotmołwi wón na prašenje: Što je poprawom cyrkej? Knjez cyrkwje je Jezus. Wón je sej Boži lud wuzwolił. Bože kaznje chcedža čłowjekow zachować před złym. Jenož přez Jezusa je cyrkej žiwa. Boži lud dyrbi so přeco zaso k njemu přiwobročić, zo by žiwy był. Njeńdže cyrkej druhdy swoje puće? Praša so wona přeco za Jezusowej wolu? Cyrkej dyrbi so přeco zaso dopominać, zo bjez Jezusa ničo činić nje-móže. Wón je winowc, my smy winowa hałuza. Hdyž so my přeco Jezusej a swojemu njebieskemu Wótcej dowěrjamy, njetrjebamy so přichodabojeć. Cyrkej nima slubjenje, zo budže wona imponowaca wulkosć, ale zo je wona swětle swěta a

sól zemje. Ličby njehraja tu wulku rolu. Cyrkej je žiwa přez křižowaneho, tež hdyž je wona chuda a njenahladna. Bóh sej wuzwoli to małe a niske.

Cyrkej je žiwa přez wšitke sobustawy, a každy sobustaw słuži a skutkuje ze swojimi darami. To je znamjo žiweje wosady. Jezus je swojich přiwisnikow namołwił, zo by každy swój křiž njesł. To rěka tež, zo so wzdamy wšelakich wěcow a zo Bohu to najlěpše damy, štož mamy. Boži lud ma wot jutrowneho podawka sam perspektiwu a tež cil. Smjerć njeje bohudžak to poslednje. Dokelž je Jezus z mrtwych stanył, dźerži wón cyrkej a tehodla wostanje wona žiwa.

Na dalším dnjowym dypku steješe namjet předsydstwa, zo přistupi synoda ewangelskemu šulskemu towarstwu. Lětsa započinatej dvě rjadowni w Husce ze šulu. Bě wjace přizjewjenjow hač městnow. Na měsacsozběra 30 hriwnow šulskich pjenjez. Wulka wjetšina je za sobustawstwo hłosowała.

Hospodarski plan za lěto 1998 so w předležacej formje wobzamkny. Wón leži z 378 000 hriwnami wo nimale 27 procentow wyše hač lońše lěto. My třo synodalojo rozprawjachmy wo nalětnjej krajnej synodze w Drježdžanach.

Po małej přestawce předstaji so nowy plan za wobsadženje městnow za fararjow, katechetow a kantorow w jednotliwych wosadach našeje eforije. Budyška eforija ma dobru strukturu wosadow, tak zo nima my dawno telko zalutować kaž eforije wosebje w Lipsčanskich kónčinach. Plan je so tak nastajił, zo je so socialna situacija tak daloko kaž móžno wobkedžbowala. Při wothłosowanju so jenož štyrjo hłosa wzdachu. Plan dže nětko na krajnocyrkwski zarjad a dyrbi so tam hišće schwalić.

H. Wirth

Přeprašujemy

04.7. – sobota

14,00 hodž. wosadne popoždnje w Bukecach (sup. Albert)

05.7. – 4. njedžela po swjatej Trojicy

10,00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

11,45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (sup. Albert)

13,30 hodž. kemše w Budestecach (sup. Albert)

11.7. – sobota

14,30 hodž. wosadne popoždnje w Malešecach (sup. Albert)

12.7. – 5. njedžela po swjatej Trojicy

9,30 hodž. kemše w Rakecach (farar na w. Feustel)

18.7. – sobota

15,00 hodž. wosadne popoždnje w Barće (sup. Albert)

19.7. – 6. njedžela po swjatej Trojicy

8,30 hodž. kemše w Poršicach (farar Malink)

11,45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (farar Malink)

15,00 hodž. wosadne popoždnje we Łazu (sup. Albert)

23.7. – štwórtk

14,00 hodž. wosadne popoždnje w Bělej Wodže (sup. Albert)

28.7. – wutora

14,30 hodž. wosadne popoždnje w Čornym Chołmcu (sup. Albert)

01.8. – sobota

14,00 hodž. wosadne popoždnje w Klětnom (sup. Albert)

02.8. – 8. njedžela po swjatej Trojicy

10,00 hodž. kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

10,00 hodž. kemše w Njeswačidle (farar n.w. Feustel)

11,45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (sup. Albert)

13,30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow; wudawačel a zamolwity: Serbski wosadny zwjazk, adresa redakcije/Adresse der Redaktion: Jerjowa/Heringstraße 15, 02625 Budyšin/Bautzen; Postvertriebsnummer: F 13145; zamolwity redaktor: superintendent Siegfried Albert (tel./fax: 03591/481280); čišć: Lautzer Druck- und Verlagshaus GmbH/Serbska čišćernja, Hornčerska/Topferstraße 35, 02625 Budyšin/Bautzen, zhotowjenje a rozšěrjenje časopisa Pomhaj Bóh podpěruje Domowina-Verlag GmbH Ludowe nakładnistwo Domowina, Sukelnska/Tuchmacherstraße 27, 02625 Budyšin/Bautzen; Pomhaj Bóh wucha dža jónkróć za měsac. Lětny abonement plaći 10 hriwnow. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 1000 028 450, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00